

**ДОКЛАД
НА НАЦИОНАЛНИЯ ПРЕВАНТИВЕН МЕХАНИЗЪМ ЗА
ИЗВЪРШЕНА ПРОВЕРКА В
ЗАТВОРА БУРГАС,
ЗАТВОРНИЧЕСКО ОБЩЕЖИТИЕ ОТ ОТКРИТ ТИП
„СТРОИТЕЛ“,
ЗАТВОРНИЧЕСКО ОБЩЕЖИТИЕ ОТ ЗАКРИТ ТИП
„ДЕБЕЛТ“,
ЗАТВОРНИЧЕСКО ОБЩЕЖИТИЕ ОТ ОТКРИТ ТИП
„ЖИТАРОВО“ И
АРЕСТ КЪМ ЗАТВОРА БУРГАС**

В изпълнение на Заповед № НПМ-19#1/02.06.2023 г. на омбудсмана на Република България, екип на омбудсмана в състав от трима експерти извърши планирана проверка от 06.06 до 09.06.2023 г. в следните обекти:

- I. Затвор Бургас, находящ се в гр. Бургас;
- II. Арест към Затвор Бургас;
- III. Затворническо общежитие от открит тип „Строител“ в гр. Бургас;
- IV. Затворническо общежитие от закрит тип „Дебелт“ и Затворническо общежитие от открит тип „Дебелт 1“ в с. Дебелт, обл. Бургас;
- V. Затворническо общежитие от открит тип „Житарово“ в с. Ветрен, общ. Бургас.

Ръководствата и служителите, работещи в горепосочените обекти оказаха съдействие на проверяващия екип на омбудсмана, в качеството му на Национален превантивен механизъм (НПМ), чрез осигуряване на достъп до всички помещения, предоставяне на поискани документи и ненамеса в комуникацията с настанените лица.

I. Затвор Бургас

Към Затвора Бургас функционират три затворнически общежития: Затворническо общежитие от открит тип „Строител“ (ЗООТ „Строител“), Затворническо общежитие от закрит тип „Дебелт“ (ЗОЗТ „Дебелт“) и Затворническо общежитие от открит тип „Житарово“ (ЗООТ „Житарово“). Със заповед № ЛС-04-25/15.01.2018 г. на министъра на правосъдието е създадено затворническо общежитие от открит тип (ЗООТ „Дебелт 1“).

1. Капацитет

Към 31.12.2022 година, настанените лица в Затвора Бургас са 671 лица при общ капацитет на Затвора от 749 места, от които 271 са настанените в корпуса, разпределени по категории както следва:

- Осъдени: 193;
- Подсъдими: 19;
- Обвиняеми: 59.

Настанените лица в ЗОЗТ са 280, а в общежитията от открит тип са настанени 198 души.

Според предоставената справка от администрацията на затвора, постъпилите и освободени лишени от свобода, обвиняеми и подсъдими лица до 31.12.2022 г. са 607, сред които:

- Лишени от свобода: 398;
- Подсъдими: 45;
- Обвиняеми: 164.

Сред постъпилите лица 47 са преведени от други затвори, а 24 са чужди граждани.

За сравнение, за същия период на 2021 г. освободените лица са 616, от тях :

- Лишени от свобода: 562;
- Подсъдими: 27;
- Обвиняеми: 27.

От тях 47 лица са били преведени в други затвори, 10 лица са били екстрадирани за друга държава. Един лишен от свобода е починал по време на изтърпяване на наказанието.

За първото полугодие на 2023 година постъпилите лишени от свобода са 254 души.

ОМБУДСМАН НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ НАЦИОНАЛЕН ПРЕВАНТИВЕН МЕХАНИЗЪМ

За периода май до юни 2023 година новопостъпили са 54 лица, от които:

- Осъдени: 33;
- Подсъдими: 1;
- Обвиняеми: 15
- Превод от други затвори: 5 лица.

2. Администрация и човешки ресурси

Със заповед № 28-05-102/ 11.04.2023 г. на заместник-министъра на правосъдието е утвърдено длъжностното щатно разписание на Затвор Бургас I-ва категория към ГДИН. **Съобразно него общата численост на персонала е 367, 5 щатни бройки.**

Щатът на надзорно-охранителния състав (НОС) в корпуса на затвора е 121 надзиратели, 6 командири на отделения в затвора, 5 командири на отделения в ареста и 6 главни надзиратели. За 2022 година са заети бройки за 108 надзиратели и 6 стажант надзиратели, 5 командири на отделения в затвора, 5 командири на отделения в ареста и 6 главни надзиратели.

Охраната на затвора се осигурява от 24 поста, от които 11 трисменни, 5 двусменни и 8 едносменни. Поради липса на надзорен персонал, два от постове на периметровата охрана не се поддържат, а един пост се поддържа като едносменен.

НОС в затвора Бургас работи на 8, 12 и 24 – часови дежурства.

Съгласно предоставеното поименно длъжностно разписание, актуално към 26.05.2023 г., вакантни са следните длъжности, общо **13 щ.бр.:**

- Надзирател II-I степен: **7 щ. бр.**
- Главен надзирател IV степен: **1 щ. бр.**
- Инспектор IV степен: **1 щ.бр.**
- Инспектор VII степен: **1 щ.бр.**
- Директор на медицински център – **1 щ. бр.**
- Лекар Дентална медицина – **1 щ. бр.**
- Медицинска сестра- **1 щ.бр.**

Основен проблем във връзка с човешките ресурси е липсата на директор на медицинския център в затвора. Към днешна дата за подсигуряване на медицинското обслужване има назначен служебно от НЗОК общопрактикуващ лекар, който преглежда в Затвора Бургас и в ЗО „Дебелт“. Поради недостига на медицински персонал, назначеният фелдшер в корпуса, извършва прегледи в ЗООТ „Житарово“. Стоматолог е назначен на граждански договор, като извършва прегледи по график четири пъти в седмицата.

3. Процедури по разглеждане на жалби

От началото на годината до началника на затвора са били подадени **23** жалби, сред които няма такива, признати за основателни и уважени. **58** жалби са били подадени от лишени от свобода и върнати от различни институции за отговор, като по по-голяма част от жалбите се извършват проверки или текат съдебни дела. Към момента няма спечелени дела срещу администрацията на затвора.

От администрацията на затвора бе предоставена справка за броя подадени молби за условно предсрочно освобождаване (УПО) за последните три години. Наблюдава се тенденция за увеличаване броя на молбите за УПО, подавани по инициатива на лишените от свобода.

По справка за 2022 година са подадени общо **78** молби за УПО. От тях **22** са били уважени и лишените от свобода са били освободени предсрочно (1 по инициатива на началника и 21 по молба на лишения от свобода). Няма освободени по инициатива на окръжен прокурор.

Три от лицата са освободени въпреки отрицателно становище на администрацията на затвора, след съдебно решение. Двама от лишените от свобода не са освободени въпреки положително становище на администрацията (единият от които е освободен на втора съдебна инстанция). Едно определение е било протестирано от прокурор.

За 2023 година са били подадени **37** молби за УПО, от които **6** са били уважени и лицата са били освободени. Отбелязва се, че в голяма част от случаите решението на съда кореспондира със становището, което е предоставила администрацията на затвора. Случаите, при които се наблюдава разминаване между становището на съда и администрацията обичайно са свързани с присъди с малък остатък, при които са ограничени възможностите за постигане на напредък с лишения от свобода.

За периода юни 2022 до юни 2023 година са получени 47 положителни и 35 отрицателни становища по чл. 66 от Закона за изпълнение на наказанията и задържането под стража (ЗИНЗС) за замяна на режима на изтърпяване на наказанието с по-лек, като в случая водещо е служебното начало и не е необходимо сезиране с молба от лишените от свобода лица.

4. Материални условия

Затворът Бургас разполага с административна сграда, общежитие, в което са настанени лишените от свобода, собствена кухня с прилежащи складови помещения, лавка, медицински център, фитнес зала, бани, работилници, зала за свиждания.

ОМБУДСМАН НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ НАЦИОНАЛЕН ПРЕВАНТИВЕН МЕХАНИЗЪМ

Предвидено е отделно отделение за настанени подсъдими и обвиняеми лица, както и помещение, в което се настаняват лица по чл. 248 от ЗИНЗС. Към настоящия момент в затвора функционират две наказателни килии.

След среща с ръководството на затвора, проверяващия екип извърши пълна обиколка на обекта.

Помещенията, в които са настанени лишените от свобода, отговарят на законовите изисквания за изискуема площ от 4 кв. м. на настанено лице. Всяко спално помещение разполага със санитарен възел. Баните са общи и се намират на съответния етаж. Къпането се извършва по график два пъти в седмицата, а работещите се къпят всеки ден. Екипът на НПП констатира, че в баните са свалени слушалките на душовете. Тази мярка се е наложила, тъй като сред настанените лишени от свобода е имало опити да бъдат свалени и изкъртвани.

Килиите на настанените лица имат осигурен достъп до светлина. Дограмата е подменена във всички помещения, които проверяващият екип обиколи.

Спално помещение (Килия)

Санитарен възел

Всеки лишен от свобода разполага с легло, масичка и шкаф за лични вещи. В спалните помещения има и по един телевизор за общо ползване от настанените там лица.

Екипът на омбудсмана установи, че състоянието на дюшеците е лошо, повечето са износени и се нуждаят от подмяна. В тази връзка, началникът на затвора сподели, че Главна Дирекция „Изпълнение на наказанията“ (ГДИН) е възложила поръчка на нови дунапренени матраци за нуждите на затвора.

Бяха получени множество оплаквания от лишени от свобода за наличие на дървеници и хлебарки в спалните помещения. В приемното отделение лишен от свобода се оплака от обриви в следствие на ухапвания от дървеници.

ОМБУДСМАН НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ НАЦИОНАЛЕН ПРЕВАНТИВЕН МЕХАНИЗЪМ

В тази връзка екипът на НПМ изиска договора на ГДИН с лицензирана фирма, предоставяща услуги по дезинсекция и дератизация. Бяха предоставени и приемо-предавателни протоколи за извършена ДДД обработка. Видно от тях, редовно се извършва пръскане против вредители на всички площи в затвора, както и в затворническите общежития към него.

Омбудсманът в качеството си на НПМ многократно е отправял препоръки за справяне със системния проблем с наличието на хлебарки и дървеници в местата за лишаване от свобода.

Беше отчетено, че независимо от честотата на пръскане, при трансфера на лишени от свобода от други затвори, е възможно да бъдат пренасяни паразити или други вредители. Именно поради това е изключително важно дрехите на новодошлите лица да бъдат обработвани по съответния ред, за да се предотврати разпространението на вредителите.

Друга мярка, която би могла да бъде предприета и вече е била отправяна като препоръка, е в лавките на местата за лишаване от свобода, да бъдат предлагани препарати за борба с вредители.

При проверката на двете зони за повишена сигурност (на първия и втория етаж), екипът на омбудсмана констатира наличие на влага и мухъл по стените в баните и санитарните помещения, което е предпоставка за развиване на респираторни заболявания и е в разрез с европейските и международни стандарти за осигуряване на хигиенични и здравословни условия за живот на лишените от свобода.

В тази връзка, следва да бъдат предприети спешни мерки за отстраняване на проблема чрез извършване на съответните ремонтни дейности в засегнатите помещения.

Баня с теч и влага на тавана

Санитарно помещение с влага по стената

ОМБУДСМАН НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ НАЦИОНАЛЕН ПРЕВАНТИВЕН МЕХАНИЗЪМ

Екипът на НППМ провери кухнята на затвора и складовите помещения, в които се съхраняват хранителни продукти. Затвор Бургас разполага с нова и добре оборудвана кухня. Храната се изготвя от готвач, подпомаган от лишени от свобода, работещи на домакински щат.

По-голямата част от лишените от свобода изразиха задоволство от количеството и качеството на предлаганата в затвора храна. Осигуряват се допълнителни хранителни надбавки за трудещите се лишени от свобода. Храната е разнообразна, като са предвидени и различни диетични менюта: вегетарианско, мюсюлманско, диета № 1, 4 (язвена), диета № 9 (диабет), диета № 5, 7, 10. Води се отделен списък за лицата, които поради здравословни или религиозни причини, спазват хранителен режим.

Трайните хранителни продукти и консерви (в срок на годност) се съхраняват в складови помещения. Проверяващият екип дегустира една от консервите с мусака и установи, че е годна за консумация с прилични вкусови качества. Хранителните продукти, които е необходимо да се съхраняват при ниски температури се държат в хладилници и фризери. Предвиден е и специален хладилник, в който се съхраняват проби от храната до 48 часа.

На разположение на лишените от свобода има и лавка, от която могат допълнително да си закупуват продукти според нуждите им.

Кухненско помещение с нови уреди

Диетично меню

5. Обучение и свободно време

Затворът в Бургас разполага още с фитнес салон, който се ползва по график и не се допуска смесване на различните категории лишени от свобода.

Свиждания се провеждат съобразно утвърден график в предвидената за това зала за свиждания с работещи телефони. Затворът разполага със стая за адвокати, в която лишените от свобода могат да се срещат насаме с адвокатите си.

Желаещите да учат лишени от свобода се конвоират до ЗО „Дебелт“, където е преместено училището. Учениците са разпределени в седем паралелки, като съгласно предоставена справка за учебната 2021-2022 година в началото на учебната година записаните лишените от свобода са били **100**. В края на учебната година са останали **42** ученици.

За учебната 2022 година до края на май месец 2023 година, заявите желание да учат са **60** лишени от свобода, а в края на учебната година - **40**.

Успешно завършилите и получили документ за завършен клас или степен на образование през учебната 2021- 2022 година, разпределени по паралелки, са съответно:

- 1 клас: 5 л. св.
- 2 клас: 6 л. св.
- 3 клас: 3 л. св.
- 4 клас: 11 л. св.
- 5 клас: 3 л. св.
- 6 клас: 0 л. св.
- 7 клас: 2 л. св.

6. Трудова заетост

Участието на лишените от свобода в трудова дейност е от изключителна важност, тъй като допринася за тяхната бъдеща ресоциализация.

Към Затвора Бургас работят следните бригади: „Строителни дейности“, „Пластмаси“, „Пропак“, „Механичен цех“, „Хамути“. Търсят се и други алтернативи за трудова ангажираност.

Голяма част от лишените от свобода участват в предоставянето на доброволен труд по чл.80 от ЗИНЗС. Лишени от свобода участват и в благоустройството, поддържането и хигиенизирането на помещенията в района на затвора и затворническите общежития.

ОМБУДСМАН НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ НАЦИОНАЛЕН ПРЕВАНТИВЕН МЕХАНИЗЪМ

Със Заповед 3-5-293-1/31.03.22г. на началника на Затвор Бургас е бил разкрит работен обект в корпуса на затвора към цех „Пластмаси“, в който през годината са били ангажирани лишени от свобода с доживотни присъди.

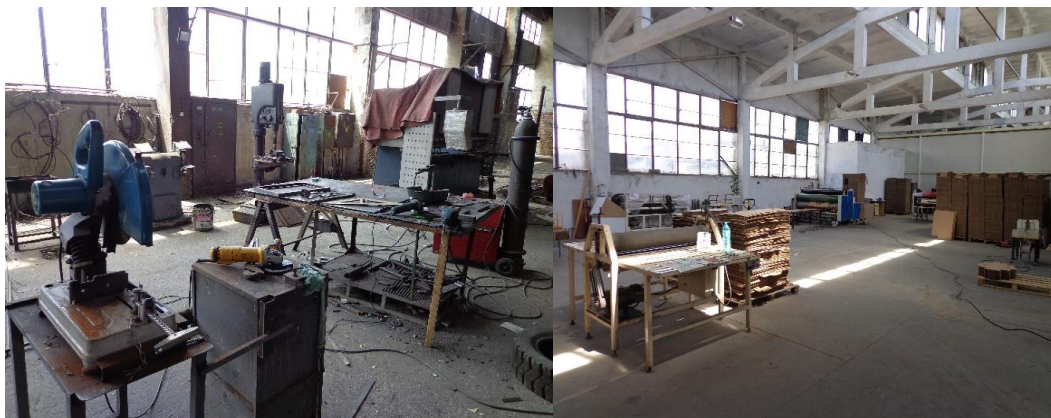
Според справка за броя лишени от свобода, ангажирани в трудова дейност за 2022 година, от **713** лишени от свобода, **307** са били ангажирани в трудова дейност (вкл. на доброволен труд по чл. 80 от ЗИНЗС). Като процентно съотношение, това са около **42 %** от лишените от свобода. От тях **180** лица полагат доброволен труд по чл. 80 ЗИНЗС, **58** са ангажираните лица в ДПФЗД (от тях **36** са на външни работни обекти), а **69** лица са заети в обслужваща и комунално-битова дейност (ОКБД).

За сравнение, за периода от началото на 2023 година до 30.04.2023 г., от **673** лица, **289** са включени в някаква форма на трудова дейност. В процентно съотношение това са **43%** от настанените лишени от свобода в Затвора и общезитията към него. От тях **150** лица са на доброволен труд по чл. 80 ЗИНЗС, **68** лишени от свобода са ангажирани в ДПФЗД (от тях 43 са на външни работни обекти), а **71** лишени от свобода са заетите в ОКБД.

Екипът на НППМ извърши проверка на намиращите се на територията на затвора цехове и работилници, в които са ангажирани лишени от свобода.

На трудещите се лишени от свобода се осигуряват необходимите условия за безопасен труд. Подсигуряват им се и предпазни средства.

Работещите в картонения цех изразиха оплакванията си, че в цеха нямат баня, където да си вземат душ в края на работния ден. **Екипът на омбудсмана установи, че в близост до цеха се намира банята на фитнес салона, която в момента е неизползваема. След извършване на необходимите ремонтни дейности, същата би могла да се използва за нуждите на работещите в цеха лишени от свобода.**

Цехове на територията на Затвор Бургас

7. Медицинско обслужване в Затвора Бургас и Арест - Бургас

В медицинския център (МЦ) на затвора работи медицински фелдшер, назначен на трудово правоотношение, както и един лишен от свобода, който работи като санитар и подпомага дейността на медицинските лица. Медицинската сестра е напуснала, като според уверенията на началника на затвора активно се търси нова. На лишените от свобода служебно е определен общопрактикуващ (личен) лекар, който като такъв го посещава един път седмично, за час и половина, което екипът на омбудсмана, в качеството му на НПМ намира за недостатъчно, предвид броя на лишените от свобода.

Лекар по дентална медицина (зъболекар) работи на граждански договор в оборудван кабинет, където обслужва и лишените от свобода в общежитията и задържаните в ареста. Работният му график е понеделник, вторник и сряда - сутрин, четвъртък - следобед.

Щатните длъжности за Директор на медицински център – 1бр., Лекар по дентална медицина – 1 бр. и Медицинска сестра – 1 бр. към момента на проверката са незаети.

Медицинският фелдшер е организиран работата си в съответствие с нормативните изисквания и съгласно работния си график, задължителната медицинска документация беше изискана и проверена, като е констатирано, че е изключително пълна и се води редовно. В извънработното време на медицинския център, спешните случаи се поемат от екипи на ЦСМП – Бургас, които винаги се отзовават своевременно. Спешният шкаф и шкафове за лекарствени продукти са добре заредени, като лекарствата и консумативите са в срок на годност.

Спешен шкаф, оборудване и лекарства в МЦ

ОМБУДСМАН НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ НАЦИОНАЛЕН ПРЕВАНТИВЕН МЕХАНИЗЪМ

Снабдяването с лекарства и консумативи се осигурява от доставчик по договор с ГДИН, от когото се заявяват количества от необходимите и налични в техническата спецификация (списък) лекарствени продукти. Те се предоставят на лишените от свобода безплатно, срещу подпис, като при липса на лекарствен продукт в списъка им се предлага замяна с негов аналог или със същото действие продукт. Лекарствените продукти, заплащани напълно или частично от НЗОК се осигуряват чрез издадени от общопрактикуващия лекар рецепти.

Със заповед на началника на затвора е създадена комисия, която да проверява финансовото състояние на лишените от свобода и при липса на постъпления, както и заместител по Спецификация от аптекния шкаф, изготвя становище с мотивирано предложение до началника на затвора за заплащането им от бюджета на ГДИН.

Осигурено е диетично хранене по съответните диети и изготвени менюта.

Съгласно предоставената справка, лишени от свобода със СПИН - 0, ТБК – 0, Хепатит С – 6, Хепатит В – 1, Наркомании – 18, Психични заболявания – 12.

Всички новопостъпили в Приемно отделение и арест преминават първичен медицински преглед, сменя се подробна анамнеза за минали заболявания и рискове, като се попълва и Анкетна карта за скрининг на риска от туберкулоза (ТБК) в МЛС, с произтичащите от това действия.

Общо през 2022 г. за Затвора, Затворническите общежития и ареста са регистрирани 16 186 прегледа на лишени от свобода.

Към момента на проверката в стационара на медицинския център, състоящ се от две стаи за наблюдение, са настанени трима лишени от свобода, както и лишен от свобода, назначен като санитар и болногледач на щатна длъжност. Всички лишени от свобода настанени в стационара изразиха задоволство от обема и качеството на медицинската грижа. На единия от тях предстои прекъсване на изпълнението на наказанието за провеждане на лечение. Има осигурен тоалетен стол, който към момента на проверката се намираше в санитарното помещение.

Прави впечатление, че за разлика от останалите помещения в затвора, на които е извършен ремонт, тези на медицинския център, в това число помещенията на стационара и санитарните помещения, са в лошо състояние и видимо се нуждаят от ремонтване. Дограмата е стара, дървена и трудно се отваря и затваря, което представлява сериозен проблем в зимните месеци на годината. **В тази връзка омбудсманът, в качеството си на НПМ препоръчва да се извърши цялостен ремонт на медицинския център към Затвора – Бургас, включително и подмяна на остарялата и негодна дограма.**

ОМБУДСМАН НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ НАЦИОНАЛЕН ПРЕВАНТИВЕН МЕХАНИЗЪМ

При проведените разговори със задържаните и лишените от свобода оплакванията са основно от отношението към тях, както и от затруднен достъп до лекарска – първична и специализирана, както и болнична медицинска помощ.

Стационар и санитарни помещения в МЦ

Регистърът на травматичните увреждания се води редовно, като прегледите се извършват от медицинския фелдшер. Регистрираните травматични увреждания за 2023 г. са 8. За един от случаите е отбелязано, че лишеният от свобода е съобщил, че не помни как са получени уврежданията, останалите са получени при конфликти между лишени от свобода. През 2021 г. са регистрирани 27, а през 2022 г. – 28 травматични увреждания.

Проблемът с липсата на лекари и нежеланието им да работят на щат към местата за лишаване от свобода, а също и на граждански договор, е съществен,

ограничаващ достъпа на лишените от свобода до лекарска помощ, като е предпоставка за нарушаване на техните права при медицинското им обслужване. Служебният избор на общопрактикуващ лекар от съответната Района здравноосигурителна каса създава възможност лишените от свобода да ползват права като здравноосигурени лица, но липсата на лекари в затворите, които да са там ежедневно, ограничава пациентските им права.

Справянето с този проблем не зависи само от усилията на ръководството на съответния затвор, а налага необходимостта от обсъждане на мерки от ГДИН, съвместно с Министерство на здравеопазването и НЗОК, за намиране на решение, с което да се гарантират правата на лишените от свобода при медицинското им обслужване.

Друг проблем е конвоирането и придружаването на лишени от свобода в лечебни заведения за извънболнична и най-вече за хоспитализация в лечебни заведения за болнична помощ, предвид необходимостта от осигуряване на конвой (НОС) за цялото време на престоя. При по-тежките случаи достъпът до лечение се осигурява чрез прекъсване изпълнението на наказанието, но в останалите провеждането на болнично лечение на лишени от свобода е затруднено и са налице предпоставки за нарушени техни права като пациенти и здравноосигурени лица.

II. Арест към Затвора Бургас

Следственият арест действа на територията на Затвора Бургас и се намира под негово административно управление.

Към настоящия момент, общият капацитет на ареста е за 81 лица при следното разпределение: 1-ви етаж - ляво: 38; първи етаж - дясно: 17 и 4- етаж: 26 лица.

За изминалата 2022 година през ареста са преминали общо **568** лица, от които **72** жени и **5** непълнолетни. Задържаните чужди граждани са **222** лица.

Средният брой задържани лица в ареста е над **80, което е почти на границата на капацитета на помещенията.**

Чуждите граждани се настаняват в отделно помещение от другите задържани лица. Предвидени са и специално обособени помещения за настаняване на жени и на непълнолетни лица.

От администрацията на затвора споделиха, че засиленият миграционен поток към страната, е довел до пренаселване на арестните помещения и претоварване на персонала, но са били предприети необходимите структурни и персонални промени, за да се спазват законовите и европейски изисквания за минимална обитаема площ

ОМБУДСМАН НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ НАЦИОНАЛЕН ПРЕВАНТИВЕН МЕХАНИЗЪМ

от 4 кв.м. С цел да се избегне пренаселването в ареста, се е прибегнало до редуциране на една от трите затворнически групи в корпуса на затвора, в чиито помещения е била обособена зона за настаняване на задържани лица към ареста. Отново в тази връзка е било извършено и преместването на затворническото училище в ЗО „Дебелт“.

В следствие на извършената проверка екипът на НПМ констатира, че арестните помещения се нуждаят от спешни ремонтни дейности, тъй като са в лошо състояние, с мухъл и влага по стените в килиите, сервизните помещения и баните.

Килии, бани и тоалетни в ареста

ОМБУДСМАН НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ НАЦИОНАЛЕН ПРЕВАНТИВЕН МЕХАНИЗЪМ

При предходната проверка през 2021 година омбудсманът в качеството си на НПМ е отправял препоръка до министъра на правосъдието да бъде извършен цялостен ремонт на ареста, но към момента тази препоръка не е изпълнена. Частично, на някои от стените на арестните помещения са започнати козметични ремонти чрез измазване на някои участъци, по които са избили петна от влага и мухъл, но това не е трайно решение на проблема. Бяха получени оплаквания и от лишени от свобода от наличието на влага и мухъл в спалните помещения, коридорите и баните на ареста.

В тази връзка, омбудсманът в качеството си на НПМ, отново отправя препоръка да бъдат отпуснати финансови средства за извършването на цялостен ремонт на ареста. Предвид постоянната заетост на ареста е от изключително значение да се осигурят необходимите здравословни условия за живот на задържаните там лица.

III. Затворническо общежитие от закрит тип „Дебелт“ и Затворническо общежитие от открит тип „Дебелт 1“

1. Капацитет

Затворническото общежитие в Дебелт е от смесен тип - закрит тип с капацитет **294** души и затворническо общежитие от открит тип „Дебелт 1“ с общ капацитет от **82** лишени от свобода.

През 2022 година броят на лишените от свобода в двете общежития е достигнал около **380** души.

2. Администрация и човешки ресурси

Що се касае до състоянието на човешките ресурси в ЗО „Дебелт“ съгласно предоставено поименно длъжностно разписание незаетите щатни длъжности в ЗО „Дебелт“ са **5 щ.бр.**, съответно за:

- Инспектор VII степен /СДВР/: **2 щ.бр.**
- Инспектор степен VII степен/психолог/: **1 щ.бр.**
- Надзирател II степен: **2 щ.бр.**

3. Материални условия

При предишни проверки екипът на омбудсмана е отправял препоръки да се предприемат мерки за спазване на разпоредбата на **чл. 71а от Правилника за прилагане на Закона за изпълнение на наказанията и задържането под стража**

ОМБУДСМАН НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ НАЦИОНАЛЕН ПРЕВАНТИВЕН МЕХАНИЗЪМ

(ППЗИНЗС). Съгласно посочената разпоредба лишените от свобода могат да се движат в района на затворническото общежитие от открит тип самостоятелно или на групи без придружител, а в заведенията от закрит тип придвижването се извършва с придружител от надзорно-охранителния състав.

Към днешна дата ЗОЗТ „Дебелт“ и ЗООТ „Дебелт 1“ продължават да се намират в един и същи сграден фонд, на втория етаж. Въпреки това са предприети необходимите мерки лишените от свобода, настанени в открития тип да могат да се движат свободно в района на общежитието. Осигурен е коридор и стълбище, по който настанените в ЗООТ „Дебелт 1“ да имат място за престой на открито от 8:30-17:30 часа. Мястото за престой на открито разполага със спортни съоръжения, пейки и навес.

След приключване на ремонта на ЗООТ „Строител“, в освободения корпус ще се настанят лишените от свобода от ЗООТ „Дебелт 1“, а освободеният от тях етаж ще бъде използван, за да се разшири капацитета за настаняване на лишените от свобода от закрит тип.

Площадката за престой на открито

При извършване на проверката екипът на омбудсмана не констатира пренаселеност в спалните помещения на двете общежития. Спазва се изискуемата по закон 4 кв. м. жилищна площ на лишен от свобода. В спалните помещения са

ОМБУДСМАН НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ НАЦИОНАЛЕН ПРЕВАНТИВЕН МЕХАНИЗЪМ

настанени по трима или четирима лишени от свобода. Те са добре осветени и проветриви. Килиите са оборудвани с легла, маса и столове към нея, шкафчета за лични вещи и телевизор. Всяко спално помещение разполага със самостоятелен санитарен възел.

Сред настанените лица масово преобладаваха **оплаквания от наличието на хлебарки и дървеници в спалните помещения**. Сред лишените от свобода имаше и такива, които не споделиха подобни оплаквания, тъй като се стараят да поддържат на добро ниво личната си и хигиената в помещението.

Част от лишените от свобода изразиха недоволството си от храната, която се подготвя в кухнята на общежитието. Екипът на НППМ инспектира кухнята и складовете на общежитието и установи, че се спазват всички хигиенни норми и изисквания при подготовката на храната. Кухнята е напълно обновена, с модерни и запазени уреди. Общежитието разполага и със собствена лавка, откъдето лишените от свобода имат възможност да закупуват разнообразни продукти.

Лавка

Кухненско помещение

4. Обучение и свободно време

В ЗО „Дебелт“ функционира филиал на СУ „Аргира Жечкова“ Сливен, в който учат и настанените в корпуса на Затвора Бургас.

По инициатива на училището се провеждат редица мероприятия за отбелязване на национални празници, чествания и почитане паметта на герои.

Библиотека

Класна стая

5. Трудова дейност

В ЗООТ „Дебелт 1“ ангажираността на лишените от свобода към външни фирми е висока. На настанените лица, които желаят да работят се провежда задължителен инструктаж за поведението им на работното място. Преди да бъде изготвено предложение за извеждане на лицето на работа в района на общежитието или на външен работен обект, първоначално се извършва наблюдение на поведението на лицето, отчита се риска от рецидив и се изследва миналото поведението на осъденото лице.

За 2022 година лишените от свобода от ЗООТ „Дебелт 1“ са разпределяни на външни работни обекти към следните бригади: „Промет“, „Металреспект“, „Средец“, „Дебелт“, „Лозово“, „Аграрика Странджа“. Лишените от свобода от ЗОЗТ „Дебелт“ са включени на доброволен труд и в домакиния щат на общежитието.

6. Медицинско обслужване в ЗО „Дебелт“

Медицинското обслужване в затворническите общежития (към момента на проверката ЗООТ „Строител“ е преместено на същото място), се осъществява от медицински фелдшер и медицинска сестра, назначени на щат по трудово правоотношение, съгласно обявен на видно място график. Личният лекар на лишените от свобода, според графика, посещава общежитията един път седмично, за час и половина.

Когато няма медицинско лице, спешните случаи се поемат от повикани на място екипи за спешна медицинска помощ.

Денталната помощ се оказва в Затвора – гр. Бургас – отново по график.

ОМБУДСМАН НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ НАЦИОНАЛЕН ПРЕВАНТИВЕН МЕХАНИЗЪМ

Води се регистър на травматичните увреждания, като прегледите се извършват от медицинския фелдшер. От началото на годината са регистрирани 4 случая, при един от които лишен от свобода е съобщил, че „е бил ударен от постовия надзирател при предотвратяване на сбиване в групата“.

Спешният шкаф и шкафовете за лекарствени продукти са добре заредени, като лекарствата и консумативите са в срок на годност. Раздаването на лекарства, в това число психотропни, се извършва срещу подпис на лицата, на които са предписани.

При проведени разговори лишените от свобода се оплакаха от затруднен достъп до лекар, както и от отношението към тях от страна на медицинските специалисти.

IV. Затворническо общежитие от открит тип „Строител“

1. Материални условия

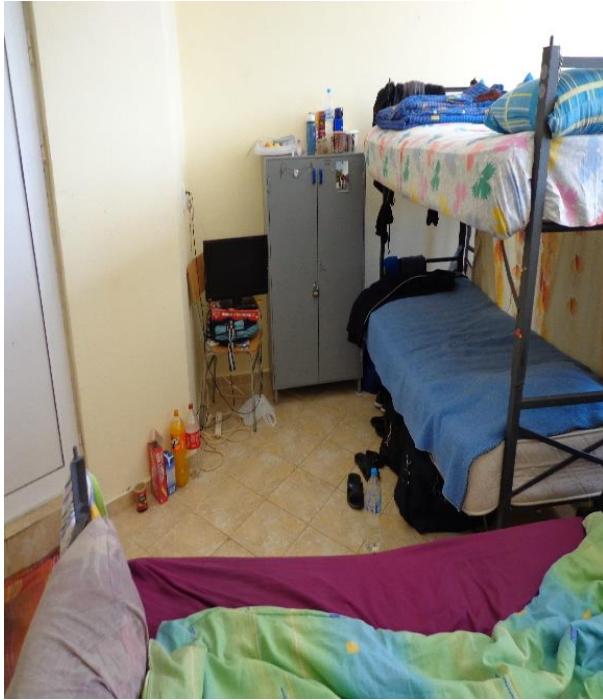
По препоръка на омбудсмана след извършена проверка на НПМ през 2020 година, е предвидено извършването на цялостен ремонт на ЗООТ „Строител“ чрез финансиране по Норвежкия финансов механизъм, с което да се отговори на европейските стандарти за условия на живот в местата за лишаване от свобода.

Към деня на проверката още не бяха започнати строителни дейности. От администрацията на Затвора Бургас споделиха, че се очаква да бъде получено разрешение за строеж, за да започнат ремонтните дейности на сградния фонд.

Поради това от февруари тази година лицата, изтърпяващи наказанието си в ЗООТ „Строител“, са преместени в допълнителен корпус, построен в двора на ЗО „Дебелт“. След приключване на ремонта, лицата отново ще бъдат прехвърлени в Затвора Бургас, а освободеният корпус в Дебелт ще бъде използван, за да бъдат прехвърлени там лицата от ЗООТ „Дебелт 1“ и да се разшири капацитетът на ЗОЗТ „Дебелт 1“.

Материалните условия в допълнителния корпус на ЗО „Дебелт“, където се помещава ЗООТ „Строител“ в момента, са добри. Спалните помещения разполагат с легла с матраци, шкаф за лични вещи, телевизор и стол.

Всяка килия е оборудвана със собствен санитарен възел. Настанените там лишени от свобода не споделиха оплаквания от материалните условия или от отношението на персонала.

Килия и санитарно помещение

Общежитието разполага и с перално помещение, където се извършва прането и сушенето на дрехите на лишените от свобода, по график.

2. Обучение и свободно време

За настанените в общежитието лишени от свобода се организират различни мероприятия.

През почините дни се провеждат спортни дейности по предварително изготвен график и със съдействие от страна на отговорниците по секции, в следните мероприятия: футболни срещи, тенис на маса, шах, табла, „Белот”, „Не се сърди човече”, „Дама”, фитнес упражнения на фитнес площадката.

V. Затворническо общежитие от открит тип „Житарово“

1. Материални условия

ЗООТ „Житарово“ се намира в с. Ветрен, на 13 км от Затвора Бургас. Капацитетът на общежитието е за 79 л.св.

При извършване на проверката, екипът на омбудсмана констатира, че състоянието на спалните помещения, в които са настанени лишените от свобода, не е добро и е необходимо извършването на цялостен ремонт. При проведените интервюта лишени от свобода изразиха оплакванията си от наличие на влага и мухъл в помещенията, както и от пренаселеност

Проверяващият екип също установи наличие на пренаселеност в спалните помещения на общежитието. В едното спално помещение бяха настанени 19 лишени от свобода, а в другото - 20 л.св., като очевидно не се спазваха законовите изисквания за минимална жилищна площ на лишен от свобода от 4 кв. м., с което са ограничени възможностите на лишените от свобода за лично пространство.

В тази връзка, омбудсманът в качеството си на НПМ препоръчва да бъдат предприети спешни мерки по извеждане на част от лишените от свобода в другите налични спални помещения, с което да се отговори на европейските изисквания за жилищна площ от 4 кв.м.

Спалните помещения в ЗООТ „Житарово“

Къпането се извършва по график - три пъти седмично, а работещите лишени от свобода се къпят ежедневно. Отоплението на общежитието е на въглища.

ОМБУДСМАН НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ НАЦИОНАЛЕН ПРЕВАНТИВЕН МЕХАНИЗЪМ

ЗООТ „Житарово“ разполага със собствена кухня, лавка, двор с фитнес съоръжения, фитнес зала, футболно игрище, библиотека, зала за групов работен. На разположение на лишените от свобода има и външен простор за дрехи.

Проверяващият екип инспектира кухненското помещение на ЗО, където се приготвя храната за настанените лишени от свобода. **Омбудсманът в качеството си на НПМ и с оглед спазването на изискванията за осигуряване хигиената на храните и тяхната безопасност, препоръчва да се води ежедневен температурен дневник на наличния в помещението хладилник.**

2. Обучение, трудова дейност и свободно време

Лишените от свобода са ангажирани в трудова дейност, като за изминалата година са разкрити 5 платени и 4 доброволни ВРО и три работни групи на територията на общежитието - две доброволни: „Район“ и „Овощна градина“ и една - домакински щат.

Омбудсманът в качеството си на НПМ отчита като позитивно организирането на различни културни и образователни мероприятия за лишените от свобода. На спортното игрище на ЗО се организират футболни турнири, концерти и други.

3. Медицинско обслужване

Медицинското обслужване се извършва от медицинския фелдшер на Затвора – гр. Бургас, който посещава затворническото общежитие по график, един път седмично. Стриктно се води задължителната медицинска документация. Спешният шкаф и шкафове за лекарствени продукти са заредени, като продуктите и консумативите са в срок на годност. Лекарствата се раздават на лишените от свобода срещу подпис.

Спешен шкаф и лекарства за лишените от свобода

ОМБУДСМАН НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
НАЦИОНАЛЕН ПРЕВАНТИВЕН МЕХАНИЗЪМ

**В РЕЗУЛТАТ ОТ ИЗВЪРШЕНАТА ПРОВЕРКА, ОМБУДСМАНАТ КАТО
НАЦИОНАЛЕН ПРЕВАНТИВЕН МЕХАНИЗЪМ ОТПРАВЯ СЛЕДНИТЕ
ПРЕПОРЪКИ:**

КЪМ МИНИСТЪРА НА ПРАВОСЪДИЕТО

- Да бъдат отпуснати финансови средства за извършването на цялостен ремонт на ареста, находящ се на територията на Затвор – Бургас, във връзка с високата натовареност и с цел осигуряване на необходимите здравословни условия за живот на задържаните там лица.

**КЪМ ГЛАВНИЯ ДИРЕКТОР НА ГЛАВНА ДИРЕКЦИЯ „ИЗПЪЛНЕНИЕ НА
НАКАЗАНИЯТА“**

- Да бъдат продължени усилията и потърсени нови възможности за осигуряване на по-продължително присъствие на лекар в Затвор - Бургас и регулярни посещения в затворническите общежития, в това число ЗООТ „Житарово“;
- Да бъде назначена на щатна длъжност медицинска сестра в Затвора - Бургас;
- Да бъдат отпуснати финансови средства за извършване на цялостен ремонт на медицинския център към Затвора - Бургас;
- Да бъдат отпуснати финансови средства за извършването на ремонт на двете зони за повишена сигурност, за отстраняване на проблема с наличните там влага и мухъл;
- Да бъдат предприети мерки за справяне с проблема с дървениците и хлебарките в местата за лишаване от свобода, като освен регулярното пръскане против вредители, в лавките на затворите да се продават безопасни за хората препарати против вредители.

КЪМ НАЧАЛНИКА НА ЗАТВОРА БУРГАС

- Банята на фитнес салона, която в момента е неизползваема, да бъде ремонтирана и на лишените от свобода, трудещи се в цеха за картони, да се осигурява възможност за къпане там след приключване на работния ден.

КЪМ НАЧАЛНИКА НА ЗООТ „ЖИТАРОВО“:

- Да бъдат предприети спешни мерки по извеждане на част от лишените от свобода в другите налични спални помещения, с което да се отговори на европейските изисквания за минимална жилищна площ от 4 кв.м.;
- Да се води температурен дневник на наличния в помещението хладилник с оглед спазването на изискванията за осигуряване хигиената на храните и тяхната безопасност;